

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Papeža Pija X. „*motu proprio* — iz lastnega nagiba“.

Papež Pij X. je izdal nedavno „*motu proprio*“ (iz lastnega nagiba), pismo v italijanskem jeziku in povzel v njem najvažnejše misli iz raznih enciklik pokojnega si prednika Leva XIII.

Namen, ki je vodil sedanjega papeža ob njegovi velikopastirski izjavi, je pač ta, da bi dosegel edinost med italijanskimi katoličani.

A govoril je v svojem pismu ne samo tem, nego katoliškim vernikom sploh.

„Danici“ je pretesan okvir, da bi mogla do pičice objaviti znamenito papeževo pismo, to je naloga dnevnim listom. In te zadeva to pismo tudi prav posebno. Naš list naj označi le poglavitne točke papeževe izjave „Iz lastnega nagiba“.

Od italijanskih katoličanov zahteva papež, da naj se ondotna krščanska demokracija omeji na nepolitično polje in podredi posebnim odborom, ki naj so v zvezi med seboj. Duhovne pisatelje poziva Pij X., da naj si oskrbe za svoje spise odobrenja škofov.

Druga navodila papeževega pisma pa ne zadevajo samo italijanskih katoličanov, nego ves katoliški svet. V njih naglaša Pij X. naravno neednakost stanov, ki so spojeni organsko med seboj in vsi Bogu enako odgovorni. Povdarja istinito lastninsko pravico do premične in nepremične imovine, ki si jo pridobiva posameznik ne le neposredno z delom, nego tudi posredno. Papež spominja razlike med pravnimi dolžnostmi in med dolžnostmi ljubezni. Le prve vtemeljujejo pravno zahtevo, kakoršna je n. pr. med podjetniki in de-

lalci. Nasproti se dolžnosti ljubezni n. pr. med bogatini in ubožci ne morejo pravno zahtevati, kamoli izsiliti. Pij X. priporoča naprave, ki pospešujejo blaginjo; omišljajo naj jih podjetniki, a tudi delalci sami med seboj. Za bistveni znak, ločec krščansko demokracijo od socijalne, razglša sv. oče pripoznavanje krščanskih verskih in npravnih resnic in priznavanje svetosti zasebne lastninske pravice.

Važni so ukazi, ki jih daje Pij X. kato-
liškemu časnikarstvu. Edinost zahteva, da mora zmernost vladati v obliki. Kadar si nasprotujejo različna menenja, naj se javno ne dožene prepir, nego naj se obrneta stranki na cerkveno oblast, ki naj poravna stvar pravično. Ako ta oblast izreče kako grajo, naj se uboga brez godrnjanja in pridržka in naj se opušča javno pritoževanje zoper njo. V skrajnem slučaju je odprta prizivna pot. Papež naposled ponavlja prepoved, da se ne sme oznanovati sovraštva med ljudskimi sloji. Kadar se branijo ubožnejši sloji ljudstva, ne sme se tako govoriti, da bi se vzburljalo ljudstvo proti višjim slojem. Pravne dolžnosti naj se ne zahtevajo, kjer se more govoriti le o dolžnostih, ki jih nalaga ljubezen.

Znamenito je vsekako papeževo navodilo za časnikarsko delovanje. Sv. oče opominja, da naj se pazi, da ostra, pikra oblika ne odtuji raznih slojev katoliški veri. Namen katoliškemu časnikarju bodi: sovražnike pridobivati, ne odbivati. Njegova dolžnost je: oznanjevati krščansko ljubezen, ne pa sovraštva med stanovi. S.

Na Svečnico.

Moje oči so videle . . . luč
za razsvetljenje nevernikom in
čast svojemu ljudstvu Izraelu.
(Luk. 2.)

Bil je osodepoln večer 8. decembra 1881. leta, ko se je vnel Talijin hram „na obronku“* sredi prestolnega mesta našega cesarstva. Osodepoln, pravim — čemu? Ta grozna nezgoda je terjala najdražega, kar imamo — človeških žrtev je zahtevala v tolikem številu, da je ta požar brezdvombeno izmed največjih nesreč, kar jih je kedaj doživelo kako gledališče.

Katero sredstvo bi bilo pač takrat preprečilo to grozno dogodbo? Tako-le so sodili. Mala luč bi bila odvrnila tem, ki so sem prihiteli se radovat, morda vso velikansko to žaloigro v središču naše države. — „Luč! luči do izhodov!“ se je glasilo iz ust obupajočih vnesrečencev, ko je zaduhlo postalo vse ozračje v teh velikih prostorijah in je gosti dim jel dušiti vse tu navzoče. — A luči ni biti hotelo; zavladal je na enkrat splošen nered, dokler ni jela plapolati vsa hiša kakor goreče morje ter je neizprosnim korakom prišel svoj strašni hod smrtni angelj med stotinami gorečih človeških trupel naokrog.

Dragi v Gospodu! Nobeden praznik v letu pa nas določneje ne spominja rešilne luči, nego današnji prav od prižgane sveče — svečnica imenovan. — Če je v navadnem življenju in njega potrebah luč takega pomena, in take potrebe, kako da bi v dušnem in cerkvenem ne bila? Zato premislimo to uro, kakega pomena nam je luč posebno še v dušnem našem in v cerkvenem življenju. Vse so v naš pouk in naše bodrilo.

*

Vrni se dobrotna dnevna luč: tako vzdihuje na postelji bolečin ubogi bolnik — in odleglo mu je, ko je zopet prisijal nov dan in se je solnce dvignilo na nebni obok in v to bolniško sobico pogledalo skozi okno. Kolikor mu je revežu mogočega veselja, v toliko ga dnevna luč razveseli.

* Ringtheater.

Luč torej pomenja veselje. Sploh nam je sovražna noč in sovražna nevarna tema.

Luni se umika,
Med grmovjem se zločin potika;
Kruti tolovaj preži ob cesti —
Po temoti zli duhovi
Se glasijo sovi. (Čegn.) —

Celo rajsko veselje imenujemo luč. Črez grob torej se raztega luči prijazni pomen. In kolikorkrat se v večni počitek poda kaka ljuba nam osebnost, vselej se jej med nami zglašča krščansko voščilo: „V miru naj počiva, večna luč naj ji sveti!“

Po svoji naravi spominja luč tudi pobožnosti. Obrni namreč svečo, kakor jo hočeš: njen zubelj ti vedno na kviško plamti. In če mu zapreš to pot v višavo, ugasnil si — da je imela še toliko reje — vso mogočno plamenico. V višavo hrepené pobožnega želje in njegov duh.

Prijazna luč nam je v dušnem življenju tudi tega pomena, da bomo dober izgled drugim ljudem. „Vi ste luč sveta . . . Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in časte vašega Očeta, ki je v nebesih“. (Mat. 5, 14. 16.) Tega svojega klica o lučnem izgledu Gospod ni odmenil le apostolom in prednikom — nego vsakemu najzadnjemu kristijanu je govorjen: — govorjen, dragi, tudi tebi. Vsak nas je namreč dolžan slednjemu svojih bratov biti v povzdigo: lep izgled naj mu bo; blagogoreča luč, ki naj posveti v tukave njegovega življenja ter slednjemu pomaga na pravo pot.

Nebeški dar — luč — nam je v cerkvenem življenju zgodovinska prikazen. Saj nas vodi namreč v prve čase krščanstva nazaj. Kristova vera je prišla na svet, da naj obliče zemlji izpremeni. Kakor vsaka dobra stvar vzbudi nasprotja veliko, tako ga je ta božanstvena vera brez dvombe imela največ. Zato spoznavalcem te sv. vere ni preostajalo drugega takrat, nego božjo službo opravljati v temnih shrambah pod zemljo: ker včasih v tej 300letni dóbi je bilo tako hudo, da je le samo ime „kristijan“ bilo smrti vzrok. In tu v takih podzemeljskih kletih je bilo treba luči. — Ko

gledamo luč v cerkvi, spomnimo se teh turobnih prvih časov svoje sv. vere — vseleč se današnjih boljših dni: ko nam v naših božjih hramih sto in sto lučic povečuje službo Bogu in se nam vžiga ta zgodovinski ogenj celo ob belem dnevu — starih časov ljub pomenik.

Cerkvena luč nam je znamenje prav Kristove sv. vere. Naj bi ohranil sin luč sv. vere: tako mu želi vsaka nepokvarjena mati izmed naroda, ko ga pošilja od doma v svet. Več če dozdevne olike, manj je prave vere med svetom — to vé mati in zato se ob sinovem odhodu boji za njegovo vero.

In najviši pomen luči v cerkvi — kateri je pa ta? Odgovor: V najvišem smislu se rabi v cerkvi beseda luč takrat, kadar spominja tega, ki je Bog od Boga; luč od luči; ki je prinesel na zemljo luč, ki pravi sam o sebi: „Jaz sem luč svetá“. (Iv. 8, 12.) V tem smislu je vsaka lučica v cerkvi našega Odraženika, Jezusa samega, odlesk; onega, ki je svojim prihodom na ta ubogi svet dovršil največi čin, kar jih je na zemlji bilo. Tej „luči od luči“ (nicejska veroizpoved) bodi največa naša zahvala!

* * *

Ginljiv pogled je med ljudmi, ko mati donese svoje dete v cerkev na očiščevanje. S prižgano svečo mašnika pričakuje ob cerkvenih vratih. Tu moli božji služabnik za materin blagoslov in za blagor tega novorojenega zemljana. Potem vpelje oba v cerkev.

A kakošna slika, dragi, ko nam danes najviša mati v templju daruje nebeškega Sinu, ob enem svojega Boga — tako, da tudi ona mora pred njim pasti na kolena in klicati ga počesčevaje: „Moj Gospod in moj Bog!“ (Iv. 20, 28.)

V spominju te današnje vzvišene prazniške dogodbe spodobno počastimo to luč iz nebá, prineseno v tempelj; sklenimo, da nam bode ta božja luč svetilo po vseh nevarnih potih našega življenja; prosimo, da nam ob naši selitvi od tukaj posveti Kristova luč — v večna bivališča luči. Amen.

V. nedelja po sv. treh kraljih.

Gospod! Ali nisi dobrega semena vsejal na svojo njivo?
(Mat. 13.)

Dragi! Zoper telesne bolezni nam je na razpolago zdravil v naravi. Sosebno njeno rastlinstvo nam nudi mnogokater lék. Tako nam je pa tudi za dušne bolezni zdravilo božja beseda. Saj jej sv. Hieronim pravi „najmočnejši ščit zoper sovražnike krščanske vere“; sv. Avguštín zove božjo besedo „jed, odločeno močnim“ in Origen jo imenuje „dušno zdravilo“.

V podobi semena nam govori danes Jezus o tem dušnem zdravilu: o božji besedi.

Kakor namreč seme po različnosti kraja, kamor se vseje, rodi različen sad — tako se tudi božja beseda sponese, kakoršno je srce: ali dobro ali slabo.

Človeško srce je torej tista njiva, kamor se seje božja beseda.

Kako ti, dragi poslušalec, to božjo njivo — svoje srce — varovati pred vsakim sovražnikom: to naj bo vsebina današnjemu premišljevanju.

*

Zemeljsko posestvo je na svetu razdeljeno prav različno. Nekateri obsežne zemlje imenuje svojo last: na stotine rok mu deluje na njegovih travnikih in poljih, v njegovih gorah in v njegovih gozdovih; drugi pa zopet z Gospodom sme govoriti: „da nima, kamor bi položil glavo“. (Mat. 8, 20.)

Je pa posestvo na zemlji, ki je last revežu in bogatinu, in to posestvo je človeško srce.

Majhen polje je, dragi, to srce; a dragoceno polje je to tvoje srce. Stvarnik ga je izročil popolnoma tvojemu varstvu. — Dobro seme sprejme to tvoje srce v se za veselo rast; a tudi slabo zrno — ako ne paziš — kál požene v njem.

Pravi posestnik tvojega srca je, kakor vsega na zemlji: Gospod Bog. On je prvi vdolbel svojo večno postavo v tvoje srce. Sv. cerkev; tvoji stariši in tvoji predniki so se pa trudili in se trudijo še, da bi ohranili

to dobro seme v tvojem srcu: naj potem sad donese ob svojem času.

Toda, mlaji poslušalec in poslušalka, zmiraj vama ne bo, kakor je sedaj. Srečna sta, če imata ljudi, ki vaju vabijo v dobro — bodi si, da store to po svoji dolžnosti, po svojem stanu ali pa, ker so sploh navajeni vsacega bližnjika bodriti le do plemenitih činov. A žal, da za vselej ne bode tako. Pride ti, dragi, resnobeji čas; čas, ko boš moral od doma, od doma proč v širni svet: proč od starišev, proč od svojih ljudi, proč od tistih, ki so ti bili prvi vcepljevali ljubezen do Boga.

Ali ti pač tam, oddaljenemu od svojih ljudi, ne bo nobene pomoči? Ali tam ne bo nikakega varstva za to krasno božjo njivo, za tvoje srce? Odgovor: O — pomoči ti bo! Zvesti varuh te božje njive ti bo mesto tvojih starišev in mesto tvojih učiteljev tam na tujem — tvoja vest.

Seme božje besede, ki pade na dobra tla tvojega srca, bo varovala ta tvoja nepokvarjena vest kakor svoj vrt varuje vrtnar.

Le poglej ga vrtnarja, ki mu je mar svoje dolžnosti. Svoj vrt ogradi. Dan na dan hodi od rastline do rastline, ki je pogrnala v novo. Priliva jej; varuje jo mraza in vročine; očiščuje jo plevela; pristavi jej podporo, da je veter ne položi na tla. Dela mu vrtnarju ne mrzi, če tudi solnce pripéka od jutra do večera. Tak skrbeč vrtnar je, dragi, v tvojem notranjem tvoja vest.

Toda, če vrtnar varuje še tako skrbno svoj vrt, zgodi se mu vendar, da nevgodna suša ali moča, prevelik mraz ali gorkota končata plod njegovega truda.

To, kar se vtegne zgoditi vrtnarju, tega se tvoji vesti in tebi bati ni treba.

Vrt res da ne donese sadja, kakor bi hotel človek — a svoje srce pa obvaruješ pred hudim, če le ti sam hočeš: saj glas svoje vesti čuješ vselej, da le maraš poslušati. Tu si ti gospodar!

Obvarovano pa bo, dragi, hudega tvoje srce, če se vsakateremu notranjemu sovražniku ustaviš z resnobo. — Hudobni duh ti je sicer po današnjem sv. evangeliju v stanu vzeti dobri nauk iz tvojega srca. Hudobni duh ti je v stanu staviti pred oko marsi-

kako napačno podobo; hudobni duh te vabi v družbo, kjer se ne sliši in ne vidi ničesar dobrega. A upri se mu zapeljivcu — hudobnemu duhu — tvoje srce je božja njiva; v božjo njivo pa ne sme ničesa nečednega. — Kakor Job kedaj, tako skleni trdno zavezo svojimi očmi in ušesi, da ne pride skozi nje ničesa slabega v tvoje srce: v to blaženo božjo posest.

Po noči, kadar spe ljudje, takrat pride hudobni duh ter ljuliko priseje pšenici. — Zato ti je pred takim zvitim sovražnikom čuječnosti treba, dragi — čuječnosti! da te ne prekane vsemu dobremu nasprotnik od začetka. — Celo junaka Samsona vjamajo sovražniki, ko meni, da počiva brez skrbi. Zato te sam Gospod svari govoreč: „Čujte in molite, da ne pridete v izkušnjo“. (Mark. 14, 38.)

* * *

Truditi se moramo torej, dragi, vsi skupaj sedaj in pozneje — da so nam čista obvarovana naša srca. — Srce, to je božji dar! Ta božji dar se mora kedaj nepokvarjen vrniti Stvarniku Bogu. „Sin! Daj mi tvoje srce“ — bereš v bukvah Pripovedi. (23, 26.) Če se Bogu mora darovati — je srce tudi božja njiva in na božji njivi nič strupenega rasti ne sme in ne more. Amen.

Delovanje „Zveze slovenskih duhovnikov v Ameriki.“

Kakor smo že zadnjič omenjali, stopili so amerikanski slovenski duhovniki med seboj v zvezo, da bi mogli vspešneje s združenimi močmi delovati za dušni blagor ondodnih Slovencev. Ta „Zveza“ vrlo deluje in ima že lepe vspehe za seboj v tem kratkem času svojega obstanka. Po poročilu tajnika „Zveze“, g. M. Šavsca v „Amerikanskem Slovencu“ posnemamo sledeče:

„Namen zveze je prav nesebičen. Zveza se je narodila iz čistega rodoljubja, vkvarjajoč s sredstvi, kako pomagati svojemu narodu kolikor mogoče duševno i gmotno, kako svetovati Slovincem, da se združijo v lastne slovenske župnije, kjerkoli morejo, in kako jih sploh seznanjati z ameriškim življenjem; ter jim svetovati pota,

da pridejo do zasluženega vglada tudi v javnosti.

Seveda, vsega na jedenkrat „Zveza“ ne more storiti. Ravnati se mora po sredstvih, ki so ji na razpolago.“

Po tem vzvišenem namenu, iz katerega je nastala ta zveza, in katerega bo skušala vdejavati, lahko spoznamo, kako delalni in kako vneti za blagor rojakov da so slovenski duhovniki v Ameriki. Res je tudi, kar pravi tajnik v tem poročilu, da je „dober duhovnik vzoren narodnjak v vsakem narodu“. Zato se ni čuditi, ako so taki duhovniki „vobče spoštovani in priljubljeni“ mej ljudstvom.

Da bi ta svoj vzvišeni namen dosegli, pripevajo tudi znatnimi svotami. Tako so samo v enem letu skupaj spravili 1020 dolarjev, to je 5100 K av. denarja. Ako vpoštevamo malo število udov — 23 jih je samo — in, da so to duhovniki, ki jih plačujejo verniki sami, spoznavamo veliko njih požrtvovalnost za blagor rojakom.

Naj bi pač dobri Bog zdatno blagoslovil njihovo delovanje, da bi mogli obilo koristiti ubogim rojakom, katere je skrb za vsakdanji kruhek gnala v to daljno tujino in da bi mogli jih ohraniti zveste veri in narodu! o. K.

Iz domovine.

Popotni spominji na Dolensko.

„Lepa naša domovina.“

Hrvatska nar. pesem.

(Dalje).

Kar zamigljalo mi je pri srcu, ko smo bili na postaji Litija. Godba uniformirane litijske požarne brambе igrajoč narodno koračnico: „Naprej zastava slave“ in mnogo litijske gospode in naroda nas je pričakovalo tu. Po običajnem pozdravu odboru na čelu stoječega gospoda šmartinskega dekana, vesoljnega družbinega tajnika Antona Žlogar-ja in vnetih besedah gospice Mešekove do družbinega prvomestnika smo se podali v bližnjo gostilno pl. gosp. Wurzbach-a, pred katero je bil skupščinarjem na čast postavljen čez cesto razpet slavalok z napisom: „Prisrčno pozdravljeni!“ Ves prostor ob cesti in pred gostilno je bil opasan z mlaji, zastavami, venci in zelenjem. Pl. g. Wurzbach je baje po rodu Nemec. A, ker živi med našim narodom, spoštuje ga, čuti ž njim, ter deli njegovo

žalost in veselje. Slava takemu poštenjaku! Saj mi Slovenci damo vsakemu radi, kar je njegovega; a varujemo pa tudi to, kar je našega. Sloga med narodi je pa ljuba Bogu ter vsakemu pravičnemu človeku.

Proti 9. uri smo se podali zopet nazaj na kolodvor, kjer smo pričakovali društvenikov, ki naj pridejo od spodnje dolenske strani, tudi iz Štajarske in Koroške. Do tega sprejema se je bilo sešlo zdaj še več naroda in odlične gospode, nego do našega prihoda poprej. Ko pridrdra vlak, pozdravili so zopet vršeča godba in gromoviti živijo - klici došle goste. Zdaj, — po običajnih pozdravih, nagovorih in odgovorih, smo se vsi zbrani skupščinarji napotili čez most v onkraj Save ležeči trg Litijo. Konec mosta je stal zopet krasen slavalok z napisom: „Le k nam, ker naši ste!“ Ta naslov se je vjemal z ogovorom, s katerim je došle skupščinarje ogovorila gospa Ditrihova. Mislim, da je skupščinarje pozdravil tudi mal učenček; a stal sem predaleč zadaj, da nisem zamogel vsega razumeti. A čul sem zvonki deški glas. Med temi pozdravili so nas obkolile litijske deklice v narodni noši, noseč v ličnih posodah nebroj dišečih cvetličnih šopkov. Vljudno so nam pripenjale na prsi cvetličnih nakitov. Konec teh srčnih pozdravov smo se napotili naprej v trg, ki je bil menda do zadnje hiše nakrašen z neštevilnimi plapolajočimi narodskimi zastavami. Res! To je bil za Litijo in za vse došle skupščinarje pravi pravcati narodski praznik. Ob 10. uri je bila sv. maša v litijski podružni cerkvi, ki je posvečena sv. Nikolaju. Omenjeno naj bo, da so sv. Nikolaja po teh krajih prebivalci že od nekedaj kakor pomočnika v vodenih silah posebno častili. Že na potu do lesem smo videli med postajama Laze in Kresnice na visoki gori onkraj Save cerkev sv. Nikolaja. V litijski dekaniji je pa sv. Nikolaja svetišče še: župna cerkev na Savi, podružnice tega svetnika v Št. Lambertski, Polšniški in v Rateški duhovniji. V poslednji celo dve. Tudi Čemšeniška duhovnija (Moravske dekanije) ima podružnico imenovanega svetnika. Litijska cerkev je zidana bolj po starem, je dolgosti primereno visoka, prav snažno in lepo vrejena. Sv. mašo nam je daroval domači duhovnik g. Jernej Zupančič, litijske podružnice predsednik. Petje in orgljanje med sv. mašo mi je jako vgajalo. Slišal sem, da ga je obskrbovalo domače pevstvo.

Po sv. maši se je pričelo zborovanje za XVIII. upravno leto na prostoru ob hiši gosp. d. a. Oblaka. Zborovanje pa je bilo samo na sebi zelo zanimivo. Človek si želi obilo premoženja že zato, da bi zdatno podpirati zamogel prekoristno Ciril Metodovo družbo. Žal, da meni ta možnost ni dana! Povem naj o tem toliko, da so se obravnave vsrile po navadnem redu. Sledil sem jim sicer pazljivo, a vpisovati si natanko posameznih točk nisem zamogel, ker sem bil komaj dobil prosto stoječ stol, da mi stati ni bilo treba. Pri takem položaju je pisanje nemogoče. Prijetna bližnja sosedka sta mi bila gg. Ivan Vrhovnik, župnik Trnovski iz Ljubljane in Franc Treiber, kanonik in župnik od sv. Ruperta ob Velikovecu na Koroskem, ki vedno vsako leto pride na shod. Ž njim sem se že pred mnogimi leti osebno seznanil na sv. Višarjah, kjer je takrat opravljal romarsko božjo službo. Iz predloženega računa za l. 1902. smo razvideli, da je Ciril Metodova družba imela to leto prihodka 34.162 K 74 v; stroškov 35.232 K 43 v; torej primankljeja 1069 K 69 v. Po rubriki „Stroški“ je bilo razvidno, kedo vsi so bili od družbe podpirani. Volja družbenega vodstva je pač najboljša, izborna: storiti namreč v društvenih zadevah še dokaj več. A težava je dandanes velikanska; kajti rodoljubom je dajati vedno več narodnega davka na vse strani, prihodi pa mnogokrat res niso najboljši. Ko bi se avstrijski narodi hoteli ravnati po naredbi in volji božji, ki je vsaki narodnosti določila svoje meje, pač bi bilo lahko. Ciril Metodove družbe bi niti treba ne bilo. A zdaj nam je ona, — da se tako izrazimo: prepotrebna nadloga. Trije glavni sosedni narodni sovražniki: Nemci, Madžari in Talijani iztegujejo svojo roko po naši mladini. Iztrgati jo hočejo materi Slavi iz rok, ter storiti iz nje zagrizene odpadnike-poturice. Čudom se je res čuditi imenovanim trem narodom, da jim je dandanes njihova narodnost pravi pravcati molik, zatiranje družin pa namen. Res ne zamore zadostno vsako leto načelnitvo slavne Ciril Metodove družbe preprositi navzočih društvenikov in članov, n. j. se vsak po vsej svoji moči trudi za prospah družbe. Če katera, pravična je ta prošnja in vredna vsacega uvaževanja. In v takih vročih željah se je zaključilo XVIII. glavno zborovanje v Litiji.

Vskupnega banketa se nisem vdeležil; povabljen sem bil namreč na gostoljubni dom pri-

srčnih prijateljev. Tu nam je bilo tako dobro, da sem bil prisiljen sam pri sebi govoriti: Škoda, da so nam taki prijetni trenutki le prerediti dani v življenju!

(Dalje pride).

Nadučitelj Jos. Levičnik.

Iz književnosti.

Sv. Pavel, apostol sveta in učitelj narodov.

(Dalje.)

Naslednje poglavje: „Sv. Pavel, pisatelj“. Apostolov list do Rimljanov je kakor sijajno nakitjeno vratovje do krasnega svetišča ostalih Pavlovih listov. Veliko spravno daritev božjega Sinu na Golgoti nam riše ta list kakor središče zgodovine in kakor vir vseh milosti in vse sreče za grešni človeški rod. Po obliki in po vsebini je ta list velikansko mojstrsko delo. Odličnjak v nadarjenosti, sv. Hieronim — ta lev krščanske kritike — ga je čitajoč mnogokrat odložil žalno vzdihnivši: „Pavel, Pavel, ti pač nočeš biti razumljen, nočeš biti raztolmačen!“ Le list do Hebrejcev se mu bliža glede na visoke misli in jasne dokaze. Naj govori tu še Martin Luter. Mož, ki bi bil lahko bolje porabil svojih bistrih talentov, pravi o listu do Rimljanov: Dieser Brief ist das rechte Hauptstück des N. T. und das allerlauterste Evangelium, welches wohl würdig und wert ist, daß es ein Christenmensch nicht allein von Wort zu Wort auswendig wisse, sondern täglich damit umgehe als mit täglichem Brod der Seele“. V tej sodbi, da je Pavlov list do Rimljanov vreden, naj bi ga vsakedo znal na um — se pač ni motil Luter. — V listu do Hebrejcev riše Pavel večno božje veličje in božje više duhovstvo Jezusa Krista. — Najmilejši in najljubeznivši mu je pa listič do Filipljanov. Cerkvena občina Filipljanov je bila Pavlova prav prava Sarepta in Betanija. — V listu do Kološanov slika božjo vzvišenost krščanstva, v listu do Efežanov proslavlja sv. cerkev kakor skrivnostno Kristovo telo. Oba ta 2 lista sta apostolski paladij, sta cerkvena panacea zoper vse krive uke vsake dobe; sta, da tako dëm: summa contra haereticos. Že carigrajski patrijarh, zlatousti Ivan, je občudoval vzneseni jezik pisma do Kološanov ter se divil tej brezmejni apostolovi ljubezni do Jezusa Krista, kojo diše v tem listu vsaka versta

in vsaka beseda. — List do lahkovernih Galačanov je glede na formalni značaj najizbornejše delo sv. apostola. V nobenem drugem niso izrazi tako jedroviti in ognjevit. Posamezni izreki so mu kakor blisk, ki vdari v človeka stoječega v megli — da ne ve, od kod, kako in zakaj. Ti strme hribove maloazijske Galacije obljudujoči časih surovi Galačanje so potomci iz Evrope došli keltskih rodov Trokmov, Tolistobojev in Tektozagov. Govorili so še za dobo apostola Pavla tisti keltski jezik, ki se je razlegal krog sedanjega nemškega mesta Trier. Temu je priča jezični genij, Stridovčan Hieronim, ki se je sam mnogo mudil v keltskih pokrajinah in pripotoval v Galacijo prisposobljal to galatsko s trierskim narečjem. — Prvi list do Korinčanov nam kaže mogočno valovitanje Pavlovih občutkov: od najgloblje žalosti do najmileje prijaznosti, od resnobe do radosti mu pluska v njegovem svetovnem srcu. Drugi list pa nam je naravnost odprtina do Pavlove duše. Ni je strune v človeškem srcu, da bi je ne zagibal tu Pavlov prst. Vse ti doné brez izjeme. Ni, da bi ga v drugih listovih ne bilo; a v tem listu ima Pavel zagrebno svoje nad mero živo srce. — V dušnopastirskih listih: enega do Tita in dveh do Timoteja so narisana vekovečna pravila, po katerih naj bi vladali predstojniki cerkev božjo. Vse čednosti in prednosti, ki naj bodo duhovnikove, znamenovane so tu notri. — Kar nareka latinski pesnik Horacij (de arte poet.): „Vos exemplaria graeca — nocturna versate manu, versate diurna“ glede ukovitosti grških književnikov svojemu času — to isto pravilo bi ponavljali tu mi: „V nočni in v dnevni uri naj ti bodo, katoliški duhovnik, priročni Pavlovi dušnopastirski trije listovi. Nevsahljivi viri najzanesljivejših nasvetov za vse člane cerkvene hierarhije so in bivajo namreč za vselej ti trojepastirniki. Duhovnik, ki se trudi po njihovih naukih, a ne le duhovnik — vsak kjersibodi na čelo postavljeni svetovnjak, ki mu je mar teh nauk tu notri in je izposluje, vsak sme zaklicati vtolažen v trenutku, ko bo izročal Stvarniku svojo dušo z besedami 2. lista do Timoteja (4.) „Bojeval sem dobri boj, dopolnil tek, vero ohranil. Že mi je pripravljen venec pravice, katerega mi podeli tisti dan Gospod, pravični sodnik“. — Dragi čitatelj! Trdno se zanašaj tudi ti: pripravljen ti je ta venec. — Najstareja listina sv. pisma pa je 1. list do gledé naše zgodbe o

pokristijanjenju tako bližnjih nam Solunčanov. Oba lista do Solunčanov sta nam presunljivo opisovanje konca sveta, splošnjega vstajenja in pa Gospodnjega častnega prihoda do zadnje vseevangelne sodbe. In končno osebni list do Filemona, imenitnega mestjana v Kološah. Ta listič nam vcepljuje nauk: da odpustimo onim, ki se poboljšajo in jim je žal njihove žalitve. Za sužnja Onezima prosi Pavel v teh vrsticah ter je njemu izroči, naj je sam ponese iz Rima gospodarju Filemonu v maloazijske Kološe. „Magna charta libertatis — veliko oprostovalno pismo“ siromašnim sužnjem tistih brezsrčnih časov bi smeli ta list nazivljati.

Na vrsti je „Sv. Pavla slog“. Malo ne vsaka beseda v Pavlovih listih je živ ogenj. V enem samem stavku mu je mnogokrat več, nego podrugod v celim kupu knjig. Zato je prava sodba, ki jo je objavil brnski prot. Susil o slogu Pavlovih listov, ko piše: „Komu so podobne Pavlove besede — ali morju, ali nebu? Morje so glede na svojo globokost; nebo pa so glede na svojo čistost. Blažen, kedor plava v tem morju. V Pavlovem morju ni niti nevihte, niti ni pogube: tu je le vetje sv. Duha.“ — Koliko blagoslova, luči, moči in tolažbe je prihajalo nad 19 sto let in še vedno prihaja iz Pavlovih listov! Le edin Pavlov stavek: „Ako s Kristom trpimo, bomo z njim tudi proslavljeni“ (Rimlj. 8.) — koliko solza so že posušile le te preproste, kar tako tja vržene besede apostola Pavla; koliko so potolažile vžaljenih src in okrepile obupajočih? — V 13. poglavju lista do Rimljanov v 7. prvih vrsticah naglašja apostol državno oblast kakor božjo napravo ter zapoveduje pokorščino tej oblasti kakor sv. dolžnost. Za tega izpolnitev je človek odgovoren Bogu — ne človeku. Teh malo Pavlovih vrstic je koristilo državnim oblastem — torej mirnemu razvoju človeškega rodu — več, nego so koristile vse modroslovne in vednostne razprave o državi in o pravicah države začeni od Platona in Aristotela tja do Hugona Grocija in Pufendorfa, do Stahla in Bluntschlija in noter do Schulteja in katerega koli novejšega državo-slovca. V veči prid, nego so bili vsi sostavi modroslovcev o državi, je ta najkrajše znamovani Pavlov nauk vladarjem in javnemu miru. Prekucija je v korenini zadušena, če se ljudstva in posamezniki vedejo po Pavlovem nauku: da dobivajo vladarji oblast od Boga samega in da se, kedor se

ustavija njihovi oblasti, ustavlja božji, in ne človeški naredbi. — Ne da se tajiti, da je nesrečni latinski pesnik Ovidij, prognanec v Pontu, prav na kratko in kar najočneje označil boj med mesom in duhom. Vender pa je bistrooki Pavel še boljše ali vsaj tako dobro opisal ta notranji boj v človeku, ko je dejal: „Dobrega, kar hočem, ne delam; marveč hudo, česar nočem, to včinjam“. (Rimlj. 7, 17.) Ob nagnjenju do hudega je vskliknil Pavel mlo tožeč: „Jaz nesrečni človek, kedo me otme iz telesa te smrti?“ (Rimlj. 7, 24.) Nobeden umoslovec ni odgovoril do danes pametno in povoljno temu človeški rod pretresajočemu vprašanju. A veleumni Pavel je pogodil vprašanje s kratkima dvema besedama: „Gratia Dei“ — milost božja“. (Rimlj. 7, 25.) In ko je Pavel zopet 3 krat nadležno prosil božje pomoči, ki naj ga resi — prejel je večnega spominja vredni odgovor: „Smucit tibi gratia mea — z a d o s t u j e t i m o j a m i l o s t“. (Kor. 12, 9.)

Nasleduje „Nastavek o slogu sv. Pavla“. Kedor se je le nekoliko vgloobil v pisatelja Pavla, ta je v stanu takoj spoznati, če piše Pavlovo pero ali piše kedo drug. Ex ungue leonem: iz ene stopinje spoznas glas leva-mogočnika. Pisal je Pavel, kakor je govoril, naglo prehajaje od predmeta do predmeta, urno dalje hiteč, kakor kedor ne more in ne sme in tudi noče zamuditi nicesar. In — mu ni li bila v proroškem duhu slikana naša doba, ko je začrtal v drugem listu do Timoteja (3, 1—5.) besede: „Pride čas, ko ne bodo trpeli zdravega nauka, temuč si bodo izbirali po svojih željah učencikov, ki ščegečejo usesa, in bodo od resnice odvracali ušesa, obracali pa se bodo do basni“.

In pride naj materijalist, darvinist, spiritist, sebični politik naj pride danes in pride naj najpodlejši kruhoborec — vsak ti je boljši nego mirni svojo dolžnost vršeci kristijan in skoraj prave vere ti odrekajo, če se ne zglašiš koj čez noč za to tolpo in še trdiš tisti blaženi nauk, ki so ti ga prva vcepljala verna mati ter so mu pozneje prilivali in ga gojili — vekovita jim hvala za to. — tvoji dobri učenci. Da — „Izbirali

bodo po svojih željah učencikov“ in gorje ti, če raje prisluškujes Pavlu, nego tem modernim Savlom.

(Dalje prihodnjič).

Z r n j e.

Kako veliki Irec O' Connell označa katoliškega duhovnika. Naše duhovnike zmerjate? Ali jih poznate? Ali veste, kaj ti delajo, katerih sveti značaj tako nedostojno teptate z nogami? Ali veste? Naj vam tega povem. Ti možje postanejo radovoljno opora, zaslomba — kaj pravim — sluge postanejo bolnikom in ubožcem. Ako nedostaje komu ničesa več, če ga zapuste njegova rodbina, njegovi sorodniki, njegovi nekedanji tovariši, ostane mu vender prijatelj: katoliški duhovnik. S svetskim gnušom obtovorjeni ljudodelec, kojemu preti božja in posvetna pravica, najde tolažitelja; in ta tolažitelj, kedo je mar? Katoliški duhovnik! Ubožec, kojemu nedostaje poguma in moči, da bi nagoovoril javne dobrotvornosti, kaj naredi? Svoj položaj zaupa katoliškemu duhovniku, in ta išče pri bogatincu milodara in podpore, da pomaga nesrečnežu. Poglejte za kužno boleznijo obolelega moža na njegovem ležišču, pogledajte ga polnega ran. Glejte, kako beže od njega celo njegova žena in njegovi otroci. Eden pa se mu približa, vztraja pri njem, stoji ob njegovem vzglavju, od kjer diha vanj morda smrt. In ta eden se smrti ne boji, nego skrbi samo za to, da spravi z Bogom dušo umirajočega. In ta je duhovnik. Ali veste, kaka služba je to? Ali ste že ležali kedaj na postelji bolečin? Z nespoštovanjem govorite o katoliških duhovnikih. Zatorej čujte, kar vam jaz pravim: Ako je kedo nositelj, reči hočem mučenik človečnosti, dolžnosti, dobrodelnosti in sporazumljenja ljudi z njihovim Bogom, je to vedno — katoliški duhovnik.

Tako O' Connell. Tega želimo, da bi odmevale tudi med nami O' Connell-ove besede.

Po „Amer. Slovencu“.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 kron 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.